

Katolski Posoľ 27.02.1926

Z Radworja. Dokelž tudomne šulske městnosće hižo dawno wjacy njedosahaja, ličba džěci pak skerje přiběra, hač woteběra, rozsudži so šulski wubjerk, zo nowu wjetšu šulu natwari. K tomu kupi loni kruch knježoho pola w rózku mjez cyrkwu a Khelnjanskim pućom. Ležownosć je nimale 6 kórcow wulka; runje tak dołha, kaž cyrkwinska zahroda, ale wo počojcu šěrša. Wuwjedženju twara přepodachu zjednoćenstwu 3 twarcow, mjez kotrymiž je wosadny syn Michał Krempka z Khasowa; wědomostny dohlad pak ma knjez architekt Cyž z Khróscic. – Z twarom su hižo započeli.

Tudomna šula wopřija w tu khwilu 7 rjadownjow (6rjadowniske rozdžělenju z jenej dwójnej rjadownju), k tomu 3 rjadownje pokročowanskeje šule. W tutych 10 rjadownjach džěla 5 wučerskich mocow: 4 wučerjo a wučerka. Nimo toho hišće w holčej pokročowanskej šuli tež miłosćiwa sotra Brigitta rozwučuje, kotraž je wosebite pruhowanju k tomu činiła.

Katolski Posoľ 01.05.1926

Z Radworja. Twar tudomneje nowoje šule poměrnje spěšnje postupuje. Šulski wubjerk njedžerži ničo do swjedženjow, kotrež wjele pjenjez płaća, hewak pak wjele na sebi nimaja. Tohodla bu* zakładny kamjeń cyle z čicha položeny. Zběhanjo pak so – džělaćerjow dla – dospołnje zamjelčec njehodžeše. Tuž bu wutoru tydženja z jednorym swjedženjom wuznamjenjene. Swjatočnosć w 4 hodž. ze spěwom šulskich džěci započachmy. Na to podžakowa so knjez architekt Cyž Khróscanski mištram a džělaćerjam za pilne džělo. Potom měješe knjez kantor Andricki swjedžensku rěč, w kotrejž jutry 1926, zběhanjo nowoje šule, z jutrami před 300 lětami přirunowaše, hdžež w Radworju 100lětnu wojowanju přećiwu zemjanskej swójbje z Minkwitz howrješe, kotraž chcyše wosadže z mocu Luthersku wěru přinuzować. – Z druhim spěwom šulskich džěci so swjatočnosć na twarnišću skónči. Na to nastajichu so džělaćerjo do Šmidkec hosćenca, hdžež běše jim wječer přihotowana, kaž je to při zběhanjach wašnje.

Katolski Posoľ 16.10.1926

Sobotu tydženja přepoda, twarske wjednistwo tudomnu nowonatwarjenu šulu šulskomu wubjerkej. To sta so ze zwučenej swětnej swjatočnosću. Zańdženu njedželu pak bu twar cyrkwinsky woswjećeny, a to z wobradami, kaž je tesame cyrkej za swjećenje šulow postajila. Swjatočnosć započa so w cyrkwi z wospěwanjom k česći Ducha Swjatoho. Na to nastaji so procesijón do nowoje šule. Swjećer ju z přihódnyimi modlitwami a kěrlušom wosadnych najprjedy zwonka, potom znutřka pokrjepi a pokadži. Na to we hłownej jstwi Božu martru, znamjo katolskeje šule, swjatočnje wupowisny. (Tež hižo wonka nad durjemi steji blyščaty křiž). Khwalbny kěrluš cyłu swjatočnosć skónči. Popołdnu běše za džěci šulski swjedžen ze zwučenym lampinijonowym čahom a wohnjostrojom (Feuerwerk).

W nowej šuli, kotraž při Khelnjanskej drozy, pódla nowoje farskeje cyrkwe stoji, wjedže šěroki skhód na wustup (terasu) horje a wottam do małoho předtwařka, Nad nim čitamy napismo, **wězo jenož Serbske: »Pilnosć, porjadnosć, poslušnosć« z ličbomaj 1623 a 1926.** Přenja dopomnja na najstaršu powěsć wo šuli w Radworju (a w Serbach zcyła), druha pak na natwarjenju nětřišeje nowoje wučerńje. Z předtwařka wjedu durje do twara samocho, a to do přenjoho poskhoda. Z nimi zastupiwi stojiš na šěrokej khódbje, kotraž přez cyle twarjenju dosaha. Na njej móža so džěci při hubjenym wjedrje w zastawkach překhodžować. Porno khódbje su 3 šulske jstwje. Runje tak je druhu, horni poskhód zarjadowany. Mjez jstwami stej dvě wulkej, kotrejž móža ze zasunjenjom scěny bjeze wšěch dalších přetwarjenjow na poł rozdžělic, tak zo so, jeli trjeba, 8 šulskich jstwow připrawić hodži. W přizemi, pod přenim poskhodotn, je wobydlenju za domownika, parne tčpenjo, wulka kucheń z 3 wóhnišćemi k warjenju za pokročowanske

šulerki a kupanska jstwa z wanjami. Wězo je w twarjenju tež wodowód (Wasserleitung) a elektriske rozswětlenju. Ležownosć, na kotrejž dom stoji, je 6 kórcow wulka. Prědku, mjez twarjenjom a drohu, je promeda (pyšna zahroda), z cuzymi kerčkami posadžana; zady pak wupřestrěwa so wulke sokolnišćo (tórnowanišćo), zdobom městno k překhodžowanju a k hraću za džěci w zastawkach. W zbytknym džělu so zahrodki a sadowa zahroda připrawja. Z wučenjom su po prózdninach, zařdženy štwórtk, započeli. W tudomnej šuli skutkuja w tu khwilu nimo duchowneju a šwalče 4 wučerjo a wučerka w 11 (12) rjadownjach; nimo toho rozwučuje w holčej pokročowanskej šuli miłosćiwa sotra, kotraž je wosebite pruhowanjo za to činiła. – Njehc nětko wosadne džěci počinki, nad durjemi napisane: »Pilnosć, porjadnosć, poslušnosć« prawje derje wuknu, a k tomu dalše tři: »Pócciwosć, pobožnosć, ponižnosć«.

W o t e w r j e n j o nóweje Radwońskeje šule. (Druhi dopis.) Hižo wot lěta 1908 so tu wo nowotwarje abo přitwarjenju powědaše. Městnosć, hdžež »stara« šula stoji, je małka, wuzka. Haj, k połdnju su tam hnójnicu knježeho dwora připrawili!. Tuž drje bě wěste, zo dom přetwarić njebě hódno. Knježstwo, hrabincy z Einsiedel, so tuž tež pohnuć daštej, a na 5 kórcow pola, njedaloko noweje cyrkwy při Khelnjanskim puću, šulskej wosadže za tuńši pjenjez předaštej. Dwě šulskej jstwě běštej w korčmje a jena městnosć pola »sotrow«. Wyšnosć njedostatki připóznawši, wosadže trěbne pjenjezy za nižšu dań požči. Tuž bě wšo k nowotwarej přihotowane. Knjez architekt CyžKhróscanski, wudžěła rjane rysy za wulku šulu a bydlenja wučeri na połodnišej stronje twara. Dokelž pak pjenjezy njedosahachu, dha bu mjez tym najnužniše natwarjene. To su 6 šulskich jstwow; warjeńska kucheń a bydlenjo za domownika. Knjez Jakub Polan z mlyna, dósta tute wažne zastojnstwo a hižo w nowotwarje bydli. Zařdženu sobotu, před skónčenjom nazymskich prózdnin, bu nětko tež šulska městnosć swjatočnje wot wyšnosće wotewrjena. Popołdnju w 2 hodž. zhromadźichu so wšě wjesne towarstwa z khorhowjemi, šulske džěci z khorhojčkami a wěncami, zastupjerjo cyrkwy a šule a mnoho hosći z wokolnosće před »starej cyrkwu«. Wjedro běše doč rjane. Čah, pisany a dołhi, hibaše so k »starej« šuli. Tu postrowi knjez wučer Andricki hosći, wosadnych a wšěch přečelow šule, wosebje knjeza hejtmana dr. Jungmanna a wyššoho šulskoho radu, knjeza profesora Krala z Budyšina. Jako »Božemje« dósta stary twar wěnc, a šulske džěci wuspěwachu němski a serbski spěw. Potom hibaše so čah dale, přez »nawjes«, nimo Běrkec k nowej šuli. Hudźbna kapała wohnjoweje wobory piskaše rjane přezpolo. Před nowotwarom zestupachu so wulke črjody ludźi. Wjesnjanosta, knjez Rječka měješe powitansku narěč. Rjane skhodźiki wjedu k hłownym durjam a na »terasy« zestupachu so »čestni hosćo«. Knjez šulski rada Kral měješe swjedžensku rěč, při kotrejž wosebje nadawki šule rozpominaše. Knjez achitekt Cyž přepoda potom kluč šule knjezej Rječcy, jako předsydzje twarskoho wubjerka. Tutón kluč dale knjezej wyšomu radźicelej Kralej da, kotryž potom wrota z přihódnyimi słowami wotewri. »Hudźbna jednota« pod wustojnym nawjedowanjom knj. wuč. Nawki zanjese swjatočny spěw. Scěhowachu wšelke narěče a zbožopřeča. Tež knjez hejtman dr. Jungmann swoje zbožopřečo wupraji.